

УДК 37.018.1:005.3

ПЕДАГОГІЧНЕ ПРОСВІТНИЦТВО БАТЬКІВ

Новик І.М., Ткаченко К.О.

Педагогічний інститут
Київського університету імені Бориса Грінченка

У статті висвітлено традиційні та інноваційні форми партнерства педагога з батьками щодо різних напрямів виховання дітей дошкільного віку. Узагальнено теоретичні підходи до організації процесу педагогічного просвітництва батьків. Розкрито мету, роль і значення застосування буктрейлерів як інноваційного засобу педагогічного просвітництва батьків.

Ключові слова: інноваційні форми, співпраця, педагогічне просвітництво, буктрейлер, взаємодія з батьками.

Постановка проблеми. Аналіз стану співпраці закладів дошкільної освіти (далі ЗДО) і сім'ї засвідчує, що традиційні підходи до навчання й виховання дітей дошкільного віку – малоефективні, незважаючи на те, що у багатьох нормативних документах нашої країни значна увага приділяється вирішенню проблем виховання підростаючого покоління. На жаль, у закладах дошкільної освіти ще недостатньо використовуються досягнення науки відносно інтеграції зусиль педагогів і сім'ї щодо виховання дітей.

Які причини прогалин у забезпеченні взаємодії батьків і вихователів ЗДО? Як покращити цей процес? Яким змістом його наповнити? Що необхідно враховувати при складанні планів щодо організації спільних дій ЗДО і сім'ї? Ці питання вимагають негайного вирішення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У суспільстві постійно відбуваються зміни, що потребують нових підходів до виховання дітей. Водночас, дошкільня, це період коли дитина перебуває у повній залежності від дорослих – батьків, педагогів. Відповідно до закону України «Про освіту» (2017), «Про дошкільну освіту» (зі змінами № 2145-VIII від 05.09.2017) одним із основних завдань функціонування закладів дошкільної освіти є взаємодія з родиною задля забезпечення повноцінного розвитку дитини; заклад дошкільної освіти є осередком поширення серед батьків психолого-педагогічних та фізіологічних знань про дітей дошкільного віку, а тому зобов'язаний здійснювати педагогічне просвітництво серед батьків [4].

У нормативних документах підкреслюється значна роль родинного виховання, передбачається взаємопроникнення сімейного і суспільного виховання з метою створення єдиного виховного середовища для кожної дитини. Ключовим компонентом нової української школи є «сучасне освітнє середовище, яке забезпечить необхідні умови, засоби і технології для навчання учнів, освітян, батьків не лише в приміщенні навчального закладу», а й за його межами, таким чином застосування буктрейлерів у педагогічному просвітництві батьків вважаємо актуальним і своєчасним [5, с. 7].

Доцільним, у нашій науковій розвідці є положення, які прописані у міській комплексній цільовій програмі «Освіта Києва. 2016-2018 роки», що передбачає створення єдиного освітнього простору з системою приватної і сімейної освіти столиці [6]. Зокрема, у Базовій програмі розвитку дітей дошкільного віку «Я у Світі» зазначено, що модернізація дошкільної освіти не може не тор-

кнутися сучасної сім'ї, лишити родину стороннім спостерігачем змін, що відбуваються у першій її ланці, не обмежувати її інтересів [8]. Таким чином, вищевказані факти зумовили появу нової філософії взаємодії сім'ї та дошкільного навчального закладу, в основі якої покладена ідея про те, що за виховання дітей несуть відповідальність батьки, а всі інші соціальні інститути покликані допомогти, підтримати, спрямувати, доповнити їхню виховну діяльність. На зміну філософії впливу в управлінні освітою прийшла філософія взаємодії, співробітництва.

Актуальні питання загальної проблеми педагогічного просвітництва батьків, його значення у формуванні особистості дитини висвітлено у наукових розвідках Л. Загик, В. Іванової, В. Котирло, Н. Ког, С. Ладивір, Т. Маркової, Л. Островської, Т. Пагута та ін. Зокрема, психолого-педагогічні дослідження науковців (Т. Алексєнко, В. Безлюдної, В. Постового) доводять, що в освітніх закладах мають бути створені умови для спільної роботи сім'ї та педагогічного колективу.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується означена стаття. Як засвідчив проведений аналіз наукових джерел, ефективність формування всебічно розвиненої особистості, значною мірою, залежить як від вихователів, так і від батьків. Застосування лише традиційних методів і форм роботи з сім'єю на теперішній час не приносить бажаного результату. З огляду на зазначене, **метою статті** є обґрунтування особливостей педагогічного просвітництва батьків дітей дошкільного віку інноваційними засобами, зокрема, буктрейлерами.

Виклад основного матеріалу. На сьогоднішній день, у сім'ї процес виховання носить стихійний характер, батьки мають уривчасті уявлення про особливості дошкільного дитинства, що актуалізує здійснення педагогічного просвітництва серед батьків. Хоча сучасні ЗДО стають відкритими для батьків, дітей і громадськості, вони все ж недостатньо приділяють уваги освіті та вихованню самих батьків. Вважаємо це одним із принципово важливих чинників успішного розвитку і виховання підростаючого покоління.

Відносини у системі «педагог-батьки» важливо проектувати на основі взаємодії узгодженості поглядів і поведінки, зокрема, ґрунтуючись на таких принципах партнерства як: взаємоповага, взаємодовіра, взаєморозуміння, співпраця, усвідомлення своєї ролі та відповідальності в спільній взаємодії. Робота ЗДО із сім'єю, а саме здійснення педагогічного просвітництва, перед-

бачає врахування сучасних тенденцій розвитку стосунків між батьками й дітьми, їхніх ціннісних орієнтирів, особистісних якостей, особливостей впливу сім'ї на становлення особистості. Роль сучасних батьків змінюється, вони перестають бути сторонніми спостерігачами, експертами, а є активними учасниками освітнього процесу, що потребують професійних порад від педагогів щодо навчання й виховання дітей.

Аналіз психолого-педагогічних джерел засвідчив, що єдиного й чітко визначеного поняття «педагогічне просвітництво» не існує. Педагогі зазвичай використовують термін «інформування батьків», метою якого є надання певних знань про особливості становлення особистості дитини. Педагогічна просвіта ж передбачає наявність зворотного зв'язку, з'ясування позиції суб'єктів. Новизна цього змісту визначається поняттями «педагогізація батьків», «партнерство», «співробітництво», «співпраця», «взаємодія».

Так, у «Педагогічному словнику-лексиконі» (за ред. А. Василюк, М. Танась) педагогізація батьків тлумачиться як «освітня діяльність, спрямована на постійне збагачення батьками педагогічних знань стосовно виховання дітей і молоді, а також різних аспектів функціонування сім'ї. Метою педагогізації є безпосередня та опосередкована допомога батькам у формуванні їхньої педагогічної культури. Джерелами знань для батьків слугують: науково-популярна література, спеціальні журнали, посібники, радіо та телепередачі. Педагогізація батьків є специфічною формою співпраці навчального закладу із сім'єю дитини» [2, с. 140].

Далеко не всі батьки розуміють свої обов'язки, недооцінюють значення сімейного виховання, не мають необхідних знань, а тому допускають серйозні помилки в роботі з дітьми. Частина батьків повністю перекладають виховання своїх дітей на «плечі» педагогів. Такі батьки потребують кваліфікованої допомоги фахівців у галузі освіти [3, с. 6].

Ми переконані, що важлива умова ефективної навчально-виховної роботи – єдність навчальних закладів, сім'ї та громадськості. Важливі чинники, що забезпечують ефективну взаємодію з батьками: «доброзичливе, відкрите запрошення батьків до співпраці; дотримання позиції рівноправності між сім'єю і вихователем; визначення важливості ролі батьків; пошук нових форм педагогічного просвітництва батьків» [11, с. 56].

На думку Д. Романовської, у навчальному закладі, «який займається не тільки навчанням, але й вихованням дітей, необхідно створювати стимулююче середовище для розгортання спеціальної роботи щодо педагогічного просвітництва батьків» [9, с. 6]. Основними формами педагогічного просвітництва батьків у ЗДО є: відвідування сім'ї, індивідуальні бесіди, групові консультації, батьківські збори, лекції для батьків, куточки для батьків, тематичні виставки, дні відкритих дверей тощо [7].

Поряд із традиційними, застосовуються і нетрадиційні, інноваційні форми роботи з батьками. Їх різноманіття залежить від креативності педагогічного колективу і бажання втілювати ці форми у життя. Прикладом нетрадиційних форм роботи з батьками можуть бути: вернісажі, спільне оформлення альбомів, спільна цікава справа тощо [10].

До інноваційних форм відносимо: звукові листи, бібліотеки відеоматеріалів з різних проблемних питань, школи взаємодопомоги, електронні міні-бібліотеки, інтернет-сайти для батьків, демонстрація фільмів, тренінги, 10-12 хвилинні стрічки, що ілюструють конкретні ситуації, взяті з повсякденного спілкування батьків та дітей, презентації і прем'єри книг, «interaction room» та буктрейлери.

У світлі сьогодення новим трендом у роботі вихователів з батьками став буктрейлер. Буктрейлер – особливий вид книжкової реклами, один із засобів просування педагогічного видання до батьків, короткий відеоролик, що створює візуальний образ книги, кліп за її змістом. Основне завдання буктрейлера – яскраво й образно розповісти про твір, зацікавити, заінтригувати читача, спонукати до читання [1, с. 3].

Буктрейлер (від англ. book – книга, англ. trailer – тягач, причіп) – короткий відеоролик за мотивами книги, кліп по книзі [1]. Його особливістю є те, що розповідь про книгу подається в образній, інтригуючій формі. Зауважимо, що ми зупиняємось на буктрейлері саме тому, що метою його створення є спонукання батьків до прочитання психолого-педагогічної літератури щодо навчання, виховання й розвитку дітей.

Ще кілька років тому буктрейлери використовували виключно для рекламних цілей, однак із часом такі міні-фільми набули ширшого значення й в освіті. Нині в буктрейлерах виробилася своя унікальна кіномова, що розкриває нові, часом несподівані, якості книжки. Вважаємо, що застосування такої форми у роботі з батьками дітей дошкільного віку є актуальним.

Варто зазначити, що буктрейлер вирішує кілька завдань, а саме:

- дозволяє у цікавій та динамічній формі розповісти батькам про новинки вітчизняної та зарубіжної літератури щодо виховання дітей;

- спонукає батьків «відірвати» свій погляд від комп'ютерного монітора та відвідати бібліотеку чи книжковий магазин, або, принаймні, зайти через веб-оглядач на сторінку електронної бібліотеки або книжкового інтернет-магазину;

- відкриває нові грані творчості вихователя, а саме дає змогу спробувати себе у ролі режисера відеомонтажу, художника, мультиплікатора тощо;

- вихователі, батьки можуть створювати власні буктрейлери і таким чином, в оригінальний спосіб ділитися своїми враженнями з іншими [1].

Отже, основне завдання буктрейлера – розповісти, зацікавити, заінтригувати. І для вихователя – це ще одна можливість запропонувати батькам ту чи іншу книгу щодо виховання дітей в сім'ї.

У нашому сучасному суспільстві, яке пронизане новітніми технологіями і бурхливим розвитком, не можна уникати нових викликів, їх треба приймати і активно йти вперед, постійно самовдосконалюючись. Саме тому, вихователям необхідно активно працювати над вдосконаленням свого особистого рівня інформаційної та медіакультури, комп'ютерної грамотності. Адже створення буктрейлера вимагає по-перше, креативності, по-друге, відчуття художньої краси та музичного ритму і по-третє, головне, певних знань у галузі комп'ютерних технологій.

Аби зняти цілісний та гармонійний буктрейлер, як інструменту просування книги, результат творчої діяльності, потрібно діяти за чітким алгоритмом. Цей алгоритм має розроблятися ще на етапі зародження ідеї. Найскладніша задача при створенні буктрейлера – написати його сценарій, придумати сюжетну лінію. Послідовність етапів створення буктрейлерів подаємо на рис. 1.

Можна сказати, що наразі в Україні виробництво та поширення буктрейлерів перебувають на етапі становлення. Водночас на Заході такі ролики постійно еволюціонують і давно перетворилися на обов'язковий елемент видавничого маркетингу та видавничої культури. Проте в українському просторі ця технологія все ще має характер інноваційності, прогресивності, і сприймається споживачами як ноу-хау. Саме тому, для батьків, вихователі повинні бути не тільки інформаційними, а ще й духовними навігаторами, професіоналами та експертами інформаційного середовища та складної людської душі, а особливо багатогранного дитячого світу.

Для реалізації наробок, створених у процесі дослідження нами було створено web-сайт «Буктрейлер у роботі з батьками дітей дошкільного віку» з інформацією, корисною для вихователів ЗДО та батьків дітей дошкільного віку. Сайт розміщено за URL-адресою: <https://marusiafox.wixsite.com/booktrailers>.

Представлені відомості на сторінках веб-сайту, поради, різноманітні завдання, авторські буктрейлери стануть у нагоді вихователям дошкільних навчальних закладів, учителям початкової школи, студентам, що здобувають педагогічну освіту і батькам дітей. Окрім того,

ЕТАПИ СТВОРЕННЯ БУКТРЕЙЛЕРІВ

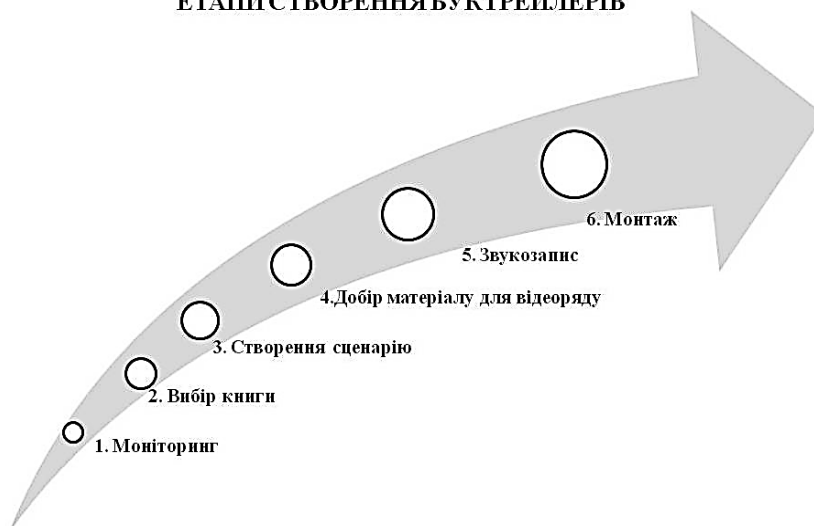

Рис. 1. Етапи створення буктрейлерів

Джерело: розроблено авторами за даними [1]

розроблені авторські буктрейлери можуть бути включені в освітню онлайн платформу (згідно з Концепцією «Нової української школи») для батьків з метою їхнього педагогічного просвітництва відповідно до різних напрямів виховання дітей.

Висновки і пропозиції. Таким чином, у розв'язанні основних завдань дошкільної освіти сьогодення робиться все більший акцент на інтеграцію родинного і суспільного виховання. Батьки є головними вихователями своїх дітей, тому зростає роль родини у вихованні підростаючого покоління. Застосування буктрейлерів у роботі з батьками дітей дошкільного віку – це інноваційний засіб педагогічного просвітництва, метою якого є спонукання до прочитання книги та можливість розповісти, зацікавити, організувати співпрацю педагога з батьками, що спонукає до позитивних змін в системі дошкільної освіти.

Список літератури:

1. Буктрейлер: новітня реклама книги: метод. поради / упоряд. О. Шматько, С. Дмитрів; ЛОУНБ. – Л., 2014. – 22 с.
2. Василюк А.В. Педагогічний словник-лексикон (українсько-англо-польський) / Алла Василюк, Мацей Танась. – Вид. 2-ге, уточ. й доповн. – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2013. – 224 с.
3. Воронова С. Робота з батьками: теорія та практика: навч.-метод. посіб. / С.В. Воронова. – Одеса: Астропринт, 2015. – 216 с.
4. Закон України «Про дошкільну освіту» (зі змінами № 2145-VIII від 05.09.2017) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2628-14> (дата звернення: 18.11.17). – Назва з екрана.
5. Концепція «Нової української школи» (МОН 27.10.2016) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8%202016/12/05/konczepczija.pdf> (дата звернення 18.11.17). – Назва з екрана.
6. Миська комплексна цільова програма «Освіта Києва. 2016-2018 роки» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://don.kievcity.gov.ua/files/2016/3/21/125-125.pdf> (дата звернення: 23.11.17). – Назва з екрана.
7. Партнерство ради майбутнього: монографія / под общ. ред. д-ра ист. наук, проф. Е.В. Астаховой; Хар. укр. акад. – Харьков: Изд-во НУА, 2016. – 235 с.
8. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» / наук. кер. О.Л. Кононко. – Київ: ТОВ «МЦФЕР», 2014. – 452 с.
9. Романовська Д. Технології роботи з батьками / Д. Романовська. – К.: Главник, 2007. – 128 с.
10. Сухарева Л.С. Піклуємось разом. Робота з батьками дошкільників / Сухарева Л.С. – Х.: Основа: Тріада, 2008. – 128 с.
11. Сучасні форми роботи з батьками молодших школярів / [упоряд. І. Васильченко]. – К.: Редакції газет з дошкільної та початкової освіти, 2013. – 117 с.

Новик И.М., Ткаченко Е.А.

Педагогический институт
Киевского университета имени Бориса Гринченко

ПЕДАГОГИЧЕСКОЕ ПРОСВЕЩЕНИЕ РОДИТЕЛЕЙ

Аннотация

В статье раскрыты традиционные и инновационные формы партнерства педагога с родителями по разным направлениям воспитания детей дошкольного возраста. Сделан обзор теоретических подходов к организации процесса педагогического просвещения родителей. Раскрыты цель, роль и значение применения буктрейлеров как инновационного способа педагогического просвещения родителей.

Ключевые слова: инновационные формы, партнерство, педагогическое просвещение, буктрейлер, взаимодействие с родителями.

Novyk I.M., Tkachenko K.O.

Pedagogical Institute
Borys Grinchenko Kyiv University

PEDAGOGICAL EDUCATION OF PARENTS'

Summary

The article outlines the traditional and innovative forms of partnership between the teacher and parents in relation to different directions of upbringing children of preschool age. The theoretical approaches to the organization of the educational process of parents concerning labor education of children of preschool age are generalized. The purpose, role and significance of the use of booktrailers as an innovative means of partnership with parents are revealed.

Keywords: innovative forms, partnership, pedagogical education, booktrailer, interaction with parents.